

Les 27 – Antwoorden

Opdracht 1: Geef de complete vervoeging van het werkwoord Leven, חַי/חַיָּה {cháyí/cháyáh}

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	חַי chay	חַיִּיתִי chayitie	אֶחְיֶה èchyèh	אֲנִי
Ik (v)	חַיָּה chayáh	חַיִּיתִי chayitie	אֶחְיֶה èchyèh	אֲנִי
Jij (m)	חַי chay	חַיִּיתָ chayitá	תִּחְיֶה tichyèh	אַתָּה
Jij (v)	חַיָּה chayáh	חַיִּיתָ chayiet	תִּחְיִי tichyie	אַתָּ
Hij	חַי chay	חַיָּה (חַי) cháyáh (chai)	יִחְיֶה yichyèh	הוּא
Zij	חַיָּה chayáh	חַיְתָה chaytáh	תִּחְיֶה tichyèh	הִיא
Wij (m)	חַיִּים chayiem	חַיִּינוּ cháyinoe	נִחְיֶה nichyèh	אַנְכֵנוּ
Wij (v)	חַיּוֹת chayot	חַיִּינוּ cháyinoe	נִחְיֶה nichyèh	אַנְכֵנוּ
Jullie (m)	חַיִּים chayiem	חַיִּיתֶם chayitèm	תִּחְיוּ tichyoe	אַתֶּם
Jullie (v)	חַיּוֹת chayot	חַיִּיתֶן chayitèn	תִּחְיוּ * tichyoe	אַתֶּן
Zij (m)	חַיִּים chayiem	חָיו cháyoe	יִחְיוּ yichyoe	הֵם
Zij (v)	חַיּוֹת chayot	חָיו cháyoe	יִחְיוּ * yichyoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: חַיָּה chayah, v: חַי chaye, meervoud: חַי chaye, infinitief: לְחַיֵּית לichyot

* In plaats van een verouderde vrouwelijke vorm gebruikt men de mannelijke vorm.

Opdracht 2: Geef de uitspraak en de vertaling

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ w^ehá'árèts háy^etáh tohoe wávohoe En de aarde was woest en leeg.

(Genesis 1:2a) Door het voegwoord verdwijnt de dagesh in bohoe.

וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וְיִהְיֶה-אֹר wayomèr èlohiem y^ehie or way^ehie or

En spreekt God er zij licht en er was licht. (Genesis 1:3)

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וְיִהְיֶה-עֶרֶב וְיִהְיֶה-בֹקֶר יוֹם אֶחָד wayiqrá èlohiem lá'or yom w^elachoshèch qará layláh way^ehie èrèv way^ehie boqèr yom èchad

En God noemt het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht; en het was avond en het was ochtend;

dag één. (Genesis 1:5)

Bij het werkwoord קָרָא met als betekenis 'noemen' behoort blijkbaar het lettervoorzetsel לְ

Opdracht 3: Beluister het Pesach-liedje Avadiem Hayinoe, geef de uitspraak en de vertaling.

עֲבָדִים הָיִינוּ, הָיִינוּ עִתָּה בְּנֵי חֹרֵין, בְּנֵי חֹרֵין

avadiem háyinoe, háyinoe, attáh b^ene-chorien Slaven waren wij, waren wij, nu vrije mensen.

Les 28 – Geldzaken

'Heitje voor een karweitje'

Omdat veel Joden in onze streken op de markt of in een winkel handel dreven, vonden zij het handig om met elkaar te kunnen praten over prijzen, zonder voor iedereen te verstaan te zijn.

Zo ontstonden in het Jiddisch (en Bargoens)

een aantal aparte benamingen voor Nederlandse munten.

Heitje (bekend geworden via Scouting, 'heitje voor een karweitje') is afgeleid van de letter ה, *he*, in het Jiddisch *hei*, met getalwaarde vijf. Het ging dan over vijf stuivers, dus een kwartje.

Het woord *beisje* komt van de letter ב *beth*, Jiddisch *beis*, met getalwaarde 2. Hiermee werd twee stuivers, dus een dubbeltje, aangeduid.

Van de letter י *yod* (Jiddisch *joed*) met waarde 10 is afgeleid *Joedje*, 10 gulden, en van de letter ל *lamed* met waarde 30 een *lammetje*, dertig stuivers, dat is anderhalve gulden.

Meer waard was een *meier*, afgeleid van de נ *mem* met waarde 40, namelijk 40 rijksdaalders, dat is honderd gulden.

Israëlische bankbiljetten en munten.
1 Sheqel is ongeveer € 0,25 waard.

Woordenschat

Deze les gaat dus over geld, en dat haal je bij de bank.

בַּנְק	banq (m)	Bank
קֶפֶה, קוֹפָה	qoepáh (v)	Kas(loket), fonds
כַּסְפוֹמָט	kaspomát (m)	Geldautomaat
כַּרְטִיס בַּנְק	karties banq	Bankpas
כֶּסֶף	kèsèf (m)	Geld, zilver
כַּסְפֵּת	kasèfèt (v)	Brandkast, kluis
מַטְבֵּעַ	matbe'a (m)	Munt מַטְבְּעוֹת mátb ^e 'ot
מַטְבֵּעַ-חוּץ	matbe'a choetz	Buitenlandse valuta
יֵירוּ of אֵירוּ	ero of euro	Euro
דּוֹלָר	dolar	Dollar
שֶׁקֶל	shèqèl	Shekel,
	NIS = New Israeli Shekel = שֶׁקֶל הַדָּשׁ	; de beginletters n + ש vormen נ
חֵדָשׁ	chádash (bn)	Nieuw
מְזוּמָן, מְזוּמָן	m ^e zoemán (bn)	Contant (geld)
כֶּסֶף קָטָן	kèsèf qátan	Kleingeld, wisselgeld
עוֹדֵף, עוֹדֵף	odèf (m)	Overschot, wisselgeld
נִיר, נִיר	n ^e yár (m)	Papier
כֶּסֶף נִיר	kèsèf n ^e yár	Papiergeld
שֵׁטָר	sh ^e tár (m!)	Wissel, schuldbekentenis שֵׁטָרוֹת sh ^e tárot
שֵׁטָר בַּנְק	sh ^e tár banq	Bankbiljet (<i>korte a wegens constructvorm, les 38?</i>)
שֵׁטָר-כֶּסֶף	sh ^e tár kèsèf	Bankbiljet
קָנָה	qánáh (ww)	Kopen
קוֹנֵה	qonèh (m)	Koper
קָנוּי	qánoey (bn)	Gekocht, verkregen, aangeschaft
קָנִיָּה, קָנִיָּה	q ^e niyáh (v)	Aankoop, verkrijging
קָנִין	q ^e niyán (m)	Eigendom
קָנִיוֹ, קָנִיוֹ	qanyán (m)	Inkoper
קָנְיוֹן	qanyon (m)	Winkelcentrum, 'Canyon'
קָרוּב	qárov (bn)	Dichtbij
עָלָה	áláh (ww)	Opgaan, stijgen; kosten; emigreren naar Israël
נִפְתָּח, פְּתוּחַ	niftach (ww), pátoe'ach (bn)	Geopend, open
נִסְגָּר, סָגוּר	nisgár (ww), sagoer (bn)	Gesloten, dicht
כָּאן, כְּאֵן	kan (bw)	Hier, nu

Bord bij een tolweg met het geldsymbool

Het hoofgebouw van de Bank van Israël in Givat Ram, Jeruzalem

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קָנָה {qánáh} Kopen (*to buy*). Raadpleeg de lessen 15 en 19, en zo nodig de website www.hebrew-verbs.co.il.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אָנִי
Ik (v)	קוֹנָה qonáh	קָנִיתִי qánitie	אֶקְנֶה èqnèh	אָנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv: Infinitief: לקנות liqnot

Opdracht 2: Vertaal, plaats waar nodig puntjes, noteer de uitspraak en zoek bij elke vraag het juiste antwoord. Noteer de letter van het antwoord, dat levert een bekend woord op.

1. איפה הבנק הקרוב?	C. כובע זה זול, מאה עשרים וחמש שקל
.....
2. Wanneer is de bank geopend?	D. כן, והחנות פתוחה
.....
3. אני אקנה כובע	E. שמר את הכסף בבית
.....
4. Die hoed is duur	I. De bank is nu gesloten
.....
5. Ik heb geen papiergeld	N. כובע יפה זה עולה מאתיים שקל
.....
6. האם יש כספומט בחנות הזאת?	O. Heeft u een bankpas?
.....
7. Heeft de bank een brandkast?	P. בקניון זה הוא בנק גדול
.....

Vraag	1	2	3	4	5	6	7
Antwoord							

Bronnen: Gert en Daša, Moshe, Hebrew Online, millon, www.hebrew-verbs.co.il; [Wikipedia \(symbol\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Shekel), [Wikipedia \(nieuwe shekel\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Shekel); www.hebrewatmilah.org/maskilon1
 Zie ook: www.dictionary.co.il/economics.htm en www.dictionary.co.il/shopping_general.htm;
www.hebrewlessonsonline.com/pedia/hpisraelibanks.html; www.youtube.com/watch?v=yZ5zf0ZKvQ shekel
 Deze Introductie cursus Hebreeuws behoort bij de [Israël-weekbrief](#), kan als [PDF-document](#) worden afgedrukt.